

Posudek vedoucího disertační práce

Radek Martínek: Stavovský oděv katolického kněžstva a jeho zobrazení ve výtvarném umění. Historie – proměny – význam

P. Radek Martínek patří u nás k předním badatelům zabývajících se církevním textilem.

Publikoval na toto téma řadu odborných studií. I přes velkou vytiženost (diecézní konzervátor, duchovní) zvládl doktorské studium bez problémů.

Autor se při koncipování práce inspiroval metodou blízkou kulturní historii a „škole análů“, pracující s „každodenností“. Autor je pro takto zvolený přístup mimořádně odborně disponován, jako absolvent studia dějin umění a katolické teologie.

Předložená práce má výrazně syntetický charakter a její autor se si předsevzal ambiciózní úkol, zmapovat vývoj stavovského (všedního, mimoliturgického) oděvu katolického kněze a jeho zobrazení od počátku až do současnosti. Práce je velmi dobře strukturována. V úvodu se zabývá metodologickým kontextem oděvu s odkazem na práci anglického historika, teoretika módy a průkopníka vědecké „sociologie odívání“ Jamese Lavera, jenž ve svých dílech pokusil o postihnutí funkce oděvu z hlediska utilitárního, estetického i symbolického. Tento autor zdůrazňoval především „princip užitečnosti“ a „princip přitažlivosti“ oděvu a jeho schopnost zvýraznit „sociální odlišenost“ a schopnost „nonverbální komunikace“. Následuje kapitola, kde autor práce vypočítává bohaté prameny historické, úřední, literární, hmotné a obrazové, jež používal a také literaturu, z níž čerpal. Výčet, zejména zahraniční literatury je úctyhodný. Velmi oceňuji kapitolu nastiňující teologii šatu, která je důležitá pro pozdější pochopení mimoliturgického i liturgického oděvu duchovenstva. Po pročtení této kapitoly jsem si sám pokládal otázku, jak je to vlastně s ikonografií nahého dítěte Krista ve scéně Narození nebo v rukách Madony v umění doby Karla IV. V následných kapitolách poutavě Radek Martínek líčí proměny stavovského oděvu katolických duchovních v průběhu dvou tisíciletí. Proměny oděvu vypisuje na pozadí proměn církve a společnosti obecně. Bohatě přitom odkazuje na výnosy církve, které se proměn oděvu dotýkají. Detailní pozornost zaměřil zejména na barevnost oděvu a jeho symboliku. Zvláště podrobně líčí proměny oděvu kněží, které se udály na podkladě reformy Tridentského koncilu. Vedle oděvu si také všímá úpravy vousů a vlasů kněží v průběhu staletí.

Důležitou součástí práce Radka Martíneka je komentovaná obrazová příloha, vztahující se k jednotlivým kapitolám práce.

Poznámky:

Obr. 10. mozaika se nenachází v lodi, ale na stěně závěru

Obr. 22 – zobrazen je zde pouze Hildebert

Předložená práce splňuje ty nejvyšší nároky kladené na práci doktorskou. Radek Martínek v ní prokázal vynikající znalost pramenů, literatury i samotného materiálu. Doporučuji proto velmi vřele práci nejen k obhájení, ale i k brzkému publikování.

V Praze, dne 1.12. 2013

Prof. PhDr. Ing. Jan Royt, PhD.

